

O‘ZBEKISTONNING XALQARO NUFUZINI OSHIRISHDA MILLIY MADANIY DIPLOMATIYANING AHAMIYATI

Boyqobilova Naima
Yunusobod tuman 22-son Madaniyat markazi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekistonning xalqaro nufuzini oshirishda milliy madaniy diplomatiyaning ahamiyati va uning zamonaviy xalqaro munosabatlardagi o‘rni tahlil qilinadi. Unda globallashtirish sharoitida milliy madaniyat, tarixiy-madaniy meros, san’at, urf-odat va an’analarni xalqaro miqyosda targ‘ib etish davlatning ijobiy imidjini shakllantirishning muhim vositalari sifatida yoritilgan. Tadqiqot natijasida madaniy diplomatiya O‘zbekistonning “yumshoq kuch” salohiyatini mustahkamlash, xalqaro hamkorlikni kengaytirish, mamlakatning madaniy qiyofasini dunyoga tanitish hamda xalqlar o‘rtasida o‘zaro anglashuv, ishonch va do‘stlikni rivojlantirishning samarali mexanizmi ekanligi asoslangan.

Kalit so‘zlar: madaniy diplomatiya, milliy madaniyat, xalqaro hamkorlik, madaniy meros, san’at, “yumshoq kuch”, xalqaro nufuz, madaniyatlararo muloqot, madaniy almashinuv

THE IMPORTANCE OF NATIONAL CULTURAL DIPLOMACY IN ENHANCING UZBEKISTAN'S INTERNATIONAL STANDING

Boyqobilova Naima
Culture Center No. 22, Yunusobod District

Abstract: This article analyzes the importance of national cultural diplomacy in enhancing Uzbekistan’s international standing and its role in contemporary international relations. It highlights how, in the context of globalization, the promotion of national culture, historical-cultural heritage, art, customs, and traditions on an international scale serves as a vital tool for shaping a positive image of the state. The study concludes that cultural diplomacy is an effective mechanism for strengthening Uzbekistan’s “soft power” potential, expanding international cooperation, showcasing the country’s cultural identity to the world, and fostering mutual understanding, trust, and friendship among peoples.

Keywords: cultural diplomacy, national culture, international cooperation, cultural heritage, art, “soft power,” international standing, intercultural dialogue, cultural exchange

Bugungi globallashuv sharoitida davlatlarning xalqaro maydondagi mavqei nafaqat iqtisodiy, siyosiy yoki harbiy salohiyati, balki uning madaniy salohiyati, milliy qadriyatlari va ma'naviy merosini dunyo hamjamiyatiga samarali namoyon eta olish darajasi bilan ham belgilanmoqda. So'nggi yillarda mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar nafaqat iqtisodiy va siyosiy tizimni modernizatsiya qilishga, balki milliy madaniyatni rivojlantirish, tarixiy merosni asrash hamda xalqaro madaniy aloqalarni mustahkamlashga ham xizmat qilmoqda.¹⁷ Zamonaviy diplomatiyada madaniyatning asosiy vositalaridan biri sifatida e'tirof etilayotgani sababli Yangi O'zbekiston ham xalqaro maydonda o'zining boy tarixiy merosi, milliy qadriyatlari va san'at an'alarini keng targ'ib qilishga alohida e'tibor qaratmoqda.¹⁸ Madaniy diplomatiya esa, zamonaviy tashqi siyosatning yangi ko'prigidir. Shuning uchun ham yurtimizda madaniyatga yuksak e'tibor qaratilgan. U xalqni birlashtiruvchi, milliy g'ururni oshiruvchi, ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy birdamlikni ta'minlovchi asosiy omilga aylangan. Bugungi globallashuv davrida davlatlar o'rtasidagi munosabat faqat siyosiy yoki iqtisodiy doiralarda emas, balki qalblarni birlashtiruvchi kuch - madaniyat orqali ham shakllanmoqda. Madaniy diplomatiya - bu so'zsiz til, u millatlarning yuragidan joy olgan qadriyatlarni, urf-odatlarini, san'at va ijod nafosatini dunyo sahnasiga olib chiqadi. Jumladan, 2025-yilning 23-27-may kunlari Fransiyada "O'zbekiston madaniyat kunlari" bo'lib o'tdi. O'zbekiston madaniyat kunlari davomida Parij shahridagi De La Ville teatrida Jonibek Piyazov va Ingigul Shourova tomoshabinlarga Qoraqalpoq kuylarini milliy cholg'uda chalgan bo'lsa so'ng xuddi o'sha zalda Orol dengizi bo'yicha maxsus film ham namoyish etildi. Ilm va san'at uyg'un bo'lgan bu jarayonda tinglovchilar o'zlarini qiziqtirgan savollarga san'atkorlarimizdan javob olishdi. Dasturning kulminatsion qismi- xalqimiz ardog'idagi san'atkorlar O'zbekiston xalq artisti Og'abek Sobirov, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artistlar Nodira Pirmatova hamda Yulduz Turdiyevalar tomonidan Farg'ona-Toshkent, Xorazm, Buxoro maqomlarini jonli jarangladi. Umuman olganda, Parij O'zbekistonning milliy an'ana, qadriyatlaridan so'zlovchi san'ati bilan tanish imkoniga ega bo'ldi. 2025-yil yurtimizning go'zal, betakror madaniyati, qadriyatlari dunyodagi jamiyki insonlarning qalblariga yetib bordi. So'zimning isboti o'laroq, aytib o'tmoqchimanki, joriy yilning 21-22-iyun kunlari Buyuk Britaniyaning yuragi sanalmish London shahrida - tarix va zamonaviyat uyg'unlashgan mashhur "Tower Bridge" etagidagi "Potters Field Park" hiyoboni O'zbekiston ruhi bilan to'ldi. Bu maskan ikki kun davomida xuddi O'zbekistonning bir bo'lagiga aylangandek, sharqona ranglar, kuy va hidlar, samimiyat va mehmondo'stlik bilan yashnadi desam mubolag'a bo'lmaydi. Park

¹⁷ Asrorxo'jayeva M. O'zbekistonning zamonaviy madaniy diplomatiyasi: yangi tendensiyalar va xalqaro tajriba // Integration of education and science: global challenges and solutions. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 414-423.

¹⁸ B.Samiyev. Yangi o'zbekistonda xalqaro hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishda madaniyat va san'at sohasining o'rni .BMI. -Toshkent-2026 b.80

maydonida milliy qo'shiqlar sadolari yangradi, "Lazgi" raqsining o'tkir qadamlari esa London osmonga ko'tarilgan qadimiy minoralar soyasida jarang soldi. Bu shunchaki festival emas, balki qalblarni bog'lovchi madaniyatlar bayrami edi. Bu ikki kunlik bayram - "O'zbekiston madaniyati va milliy taomlari" festivali - yurtimizning xalqaro nufuzini yanada yuksaltirdi, ikki mamlakat o'rtasidagi madaniy almashinuvga mustahkam ko'priq bo'ldi. Bu tadbir orqali dunyo yana bir bor ko'rdi: O'zbekiston - bu nafaqat tarix va meros yurti, balki tinchlik, do'stlik va go'zallik elchisi hamdir. Baralla ayta olamanki, jahon hamjamiyatida yurtimizning madaniyati va san'atiga bo'lgan e'tibor tobora ortib bormoqda. Bunga misol qilib, 2026- yilning 29-30-may kunlari Toshkent va Samarqand shaharlarida o'tkazilgan "Rossiya madaniyati kunlari" tadbirlari bilan bir qatorda Poytaxtimizdagi "O'zbekiston" forumlar saroyida O'zbekiston va Rossiya o'rtasidagi Iqtisodiy hamkorlik bo'yicha hukumatlararo komissiyaning Madaniyat bo'yicha quyi komissiyasining beshinchi majlisi davomida O'zbekiston Xalq artisti Farrux Zokirov Rossiya Federatsiyasining "Do'stlik" ordeni bilan taqdirlandi. Bu voqea nafaqat san'at fidoyisiga berilgan yuksak ehtirom, balki O'zbekiston madaniyatiga bo'lgan chuqur hurmat va e'tibor ramzidir. Bugun O'zbekiston madaniy diplomatiyasi xalqaro miqyosda nafaqat san'at, balki tinchlik, do'stlik va ma'naviyat elchisi sifatida tanilmoqda. Milliy madaniyat, qadriyatlarni asrab-avaylash va dunyoga tanitish - har bir vatandoshning yuragida g'urur bilan olib yuradigan sharaflı burchidir. Yangi O'zbekistonning do'stona tashqi siyosati doirasida Turkmaniston bilan madaniyat va san'at sohasidagi hamkorlik izchil rivojlanib bormoqda. Ikki qardosh xalqni mushtarak tarix, umumiy ma'naviy qadriyatlar va boy madaniy meros birlashtirib turadi.¹⁹ Madaniyat va san'at sohasidagi aloqalar 2025-yilda ham izchil davom etdi. Xiva shahrida o'tkazilgan Xalqaro baxshichilik san'ati festivalida Turkmaniston milliy baxshilar guruhi birinchi o'rinni qo'lga kiritdi. 2025-yil avgust oyida Avaza shahrida o'tkazilgan "Markaziy Osiyo davlatlari va Ozarbayjon Milliy kunlari" tadbirlarida esa O'zbekiston madaniyat vaziri Ozodbek Nazarbekov boshchiligidagi delegatsiya ishtirok etdi. 2025-yil 20-25-oktyabr kunlari Toshkent va Xiva shaharlarida "Turkmaniston madaniyati kunlari"ning muvaffaqiyatli tashkil etilishi esa ikki davlat o'rtasidagi madaniy hamkorlik yangi bosqichga ko'tarilganini tasdiqladi. Shuningdek, Yangi O'zbekistonning madaniyat va san'at sohasidagi xalqaro siyosati doirasida Turkmaniston bilan amalga oshirilayotgan hamkorlik ikki qardosh xalq o'rtasidagi do'stlik va yaxshi qo'shnichilik munosabatlarini mustahkamlash, umumiy tarixiy-madaniy merosni asrab-avaylash hamda turkiy xalqlar o'rtasidagi madaniy integratsiyani rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Yangi O'zbekiston va Qozog'iston Respublikasi bilan madaniyat va san'at sohasidagi hamkorlik izchil rivojlanib bormoqda. Ikki qardosh xalqni mushtarak tarix,

¹⁹ <https://yuz.uz/uz/news/ozbekiston--turkmaniston-dostona-va-ahil-qoshnichilik-munosabatlari-rivojlanmoqda>.

umumiy ma'naviy qadriyatlar, turkiy madaniyat va an'analar birlashtirib turadi. Shu bois keyingi yillarda O'zbekiston va Qozog'iston o'rtasidagi madaniy gumanitar aloqalar yangi bosqichga ko'tarilib, xalqlar o'rtasidagi do'stlik va strategik sheriklik munosabatlarini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda. So'nggi to'rt yil davomida ikki davlat o'rtasidagi madaniy hamkorlik yuqori darajadagi muloqotlar asosida faol rivojlandi.²⁰ Xususan, O'zbekiston madaniyat vaziri va uning o'rinbosarlari Qozog'istonga 6 marotaba, Qozog'iston madaniyat vaziri va o'rinbosarlari esa O'zbekistonga 7 marotaba tashrif buyurdilar. Mazkur tashriflar ikki davlat o'rtasidagi madaniy aloqalarni tizimli ravishda rivojlantirish va qo'shma loyihalarni amalga oshirishga xizmat qilmoqda. Yangi O'zbekistonning madaniyat va san'at sohasidagi xalqaro siyosati doirasida ta'lim, ilm-fan va innovatsiyalarni rivojlantirishga qaratilgan yirik xalqaro forum va konferensiyalarni tashkil etish muhim yo'nalishlardan biriga aylandi. Xususan, ilk marotaba Toshkent shahrida 2026-yil 18-20-may kunlari "Musika ta'limi: jahon miqyosida yagona maydon sari" mavzusida yirik xalqaro forum tashkil etilmoqda. Mazkur forum mamlakatimizning musiqa va madaniyat ta'limi tizimini xalqaro standartlar asosida rivojlantirish, ilg'or tajribalarni joriy etish hamda xalqaro akademik hamkorlikni kengaytirishda muhim platforma vazifasini bajarmoqda. Forumda 200 nafarga yaqin xorijiy va mahalliy ishtirokchilar qatnashmoqda. Uch kun davom etadigan mazkur nufuzli anjumanda Turkiya, Rossiya, Ozarbayjon, Qozog'iston, Qirg'iziston, Xitoy, Koreya, AQSh, Fransiya, Indoneziya, Buyuk Britaniya, Yaponiya, Kanada, Italiya, Vengriya, Tojikiston va Armaniston kabi 20 ga yaqin davlatlardan taniqli olimlar, 20 dan ortiq xorijiy oliy ta'lim muassasalari rektorlari, prorektorlar, professorlar, dekanlar, etnomuzikologlar, tadqiqotchilar, madaniyat markazlari rahbarlari, o'qituvchilar, talabalar hamda ommaviy axborot vositalari vakillari ishtirok etmoqda. Madaniy diplomatiya zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u turli millat va elatlar o'rtasida o'zaro anglashuv, hurmat va hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qiluvchi samarali vosita hisoblanadi. Mazkur diplomatiya shakli san'at, adabiyot, ta'lim, fan, madaniy meros, urf-odat va an'analar almashinuvi orqali xalqlar o'rtasida yaqin munosabatlarni shakllantirishga qaratilgan. Shu jihatdan madaniy diplomatiya davlatlarning xalqaro maydondagi ijobiy imijini yaratish, milliy manfaatlarni ilgari surish hamda xalqlar o'rtasidagi do'stona aloqalarni rivojlantirishning muhim mexanizmlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasining ochiq, pragmatik va tinchlikparvar tashqi siyosati natijasida mamlakatning xalqaro nufuzi sezilarli darajada oshib bormoqda. Ushbu jarayonda madaniy diplomatiya davlat tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. O'zbekiston boy tarixiy-madaniy merosi,

²⁰ Xayrullayeva S. O'zbekiston va Qozog'iston davlatlari o'rtasidagi diplomatik va madaniy aloqalar tarixi (1991-2026) // *Advances in Science and Humanities*. – 2026. – № 2(07). – S. 30–33.

buyuk allomalari, qadimiy shaharlari, milliy an'analari va san'ati orqali jahonda o'zining noyob madaniy qiyofasini namoyon etmoqda.

Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan xorijiy davlatlarga amalga oshirilayotgan rasmiy tashriflar doirasida imzolanayotgan madaniy-gumanitar hamkorlikka oid hujjatlar O'zbekiston madaniy diplomatiyasining rivojlanishiga muhim zamin yaratmoqda. Mazkur hamkorlik natijasida dunyoning ko'plab mamlakatlarida "O'zbekiston madaniyati kunlari" muntazam ravishda tashkil etilmoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2017-2020-yillar davomida dunyoning qariyb 20 ta davlatida "O'zbekiston madaniyati kunlari" o'tkazilgan bo'lsa, 2021-2024-yillarda ushbu ko'rsatkich 40 taga yetgan. Bu esa mamlakatimizning xalqaro madaniy aloqalar geografiyasi kengayib borayotganini ko'rsatadi.

O'zbekistonning xalqaro madaniy hamkorligi nafaqat ikki tomonlama aloqalar, balki xalqaro tashkilotlar bilan munosabatlar doirasida ham rivojlanmoqda. Mamlakat madaniyat, fan va ta'lim sohalaridagi hamkorlikka oid yuzdan ortiq xalqaro shartnomalarni ratifikatsiya qilgan. Ushbu huquqiy asoslar milliy madaniy merosni xalqaro miqyosda targ'ib qilish, ilmiy va madaniy almashinuvlarni kengaytirish hamda madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish imkonini bermoqda.

O'zbekiston madaniy diplomatiyasining asosiy mazmunini xalqimizning boy tarixiy, madaniy va ma'naviy qadriyatlarini dunyo hamjamiyatiga tanitish tashkil etadi. Ayniqsa, mamlakatimizning qadimiy me'morchilik obidalari, nomoddiy madaniy merosi, milliy san'ati va an'analari xalqaro hamjamiyat tomonidan katta qiziqish bilan kutib olinmoqda. Shuningdek, ilm-fan, sport, turizm, ta'lim va madaniyat sohalarida erishilayotgan yutuqlar ham mamlakatning "yumshoq kuch" (soft power) salohiyatini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Madaniy diplomatiya vositalari orasida xalqaro festival va forumlar alohida o'rin tutadi. So'nggi yillarda O'zbekistonda xalqaro madaniy tadbirlarni o'tkazish izchil an'anaga aylandi. Jumladan, 2024-yilda konsert-tomosha muassasalari ijodiy jamoalarining 28 ta xorijiy gastrol safari tashkil etildi. Shu yil davomida Xiva shahrida "Lazgi" II xalqaro raqs festivali, Buxoro shahrida II xalqaro zardo'zlik va zargarlik festivali, Namanganda 63-Xalqaro gullar festivali, Jizzax viloyatining Zomin tumanida II Xalqaro maqom san'ati anjumani hamda Samarqand shahrida "Sharq taronalari" XIII xalqaro musiqa festivali yuqori saviyada o'tkazildi. Ushbu tadbirlar mamlakatning xalqaro madaniy maydondagi nufuzini oshirish bilan bir qatorda, turizm salohiyatini rivojlantirish va xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. O'zbekistonning madaniy diplomatiya sohasidagi muvaffaqiyatlari Birlashgan Arab Amirliklari bilan hamkorlik misolida ham yaqqol namoyon bo'ladi. Xususan, 2021-yilda O'zbekiston Milliy simfonik orkestrining Dubay shahriga gastrol safari tashkil etilgan bo'lsa, Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston davlat akademik katta teatrining "Lazgi" baleti BAA tomoshabinlariga namoyish etildi. Mazkur tadbirlar ikki mamlakat o'rtasidagi

madaniy-gumanitar aloqalarning mustahkamlanishiga xizmat qilgan muhim voqealar sifatida baholanadi. Madaniyat va san'atni rivojlantirish jamg'armasi tomonidan ham madaniy-gumanitar diplomatiya yo'nalishida tizimli ishlar olib borilmoqda. Jumladan, 2021-2024-yillar davomida Dubay, Sharja, Doha, Milan, Venetsiya, Florensiya, Parij, Berlin, Pekin, Xanchjou va Boku kabi yirik shaharlarda jami 26 ta xalqaro madaniy tadbir tashkil etilgan. Ushbu tadbirlar O'zbekistonning boy madaniy merosini xalqaro auditoriyaga yetkazish, xorijiy davlatlar bilan madaniy hamkorlikni rivojlantirish va mamlakatning ijobiy imijini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Umuman olganda, madaniy diplomatiya O'zbekiston tashqi siyosatining muhim va samarali yo'nalishlaridan biri sifatida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, davlatning xalqaro nufuzini mustahkamlash hamda xalqlar o'rtasidagi o'zaro ishonch va do'stlik munosabatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynamoqda. Shu bois madaniy diplomatiyani yanada rivojlantirish, uning institutsional asoslarini mustahkamlash va xalqaro miqyosdagi tashabbuslarni kengaytirish Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Asrorxo'jayeva M. O'zbekistonning zamonaviy madaniy diplomatiyasi: yangi tendensiyalar va xalqaro tajriba // Integration of education and science: global challenges and solutions. - 2025. - T. 1. - №. 1. - C. 414-423.
2. B.Samiyev. Yangi o'zbekistonda xalqaro hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishda madaniyat va san'at sohasining o'rni .BMI. -Toshkent-2026 b.80
3. Xayrullayeva S. O'zbekiston va Qozog'iston davlatlari o'rtasidagi diplomatik va madaniy aloqalar tarixi (1991 2026) // Advances in Science and Humanities. - 2026. - № 2(07). - S. 30-33.
4. <https://yuz.uz/uz/news/ozbekiston--turkmaniston-dostona-va-ahil-qoshnichilik-munosabatlari-rivojlanmoqda>.
5. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi rasmiy sayti - <https://madaniyat.uz>
6. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi rasmiy sayti - <https://stat.uz>